

356.33.007(41):355.237.3(41)

PŘÍPRAVA VOJENSKÉHO ZDRAVOTNICKÉHO PERSONÁLU OZBROJENÝCH SIL VELKÉ BRITÁNIE

Pplk. doc. MUDr. Svatopluk BÝMA, CSc., plk. prof. MUDr. Josef FUSEK, DrSc.
Vojenská lékařská akademie J. E. Purkyně, Hradec Králové
(rektor: plk. prof. MUDr. Josef Fusek, DrSc.)

Jak ukazují válečné zkušenosti, na bojeschopnosti vojsk se významnou měrou podílí jejich zdravotnické zabezpečení. V AČR se v současné době zvažují různé možnosti zkvalitnění přípravy vojenského zdravotnického personálu a hledá se optimální systém pro naše podmínky. Již dříve jsme publikovali informace o přípravě vojenských zdravotnických profesí v Německu, Francii a USA. Další z možných přístupů k řešení tohoto problému je způsob, který probíhá v rámci Královské vojenské zdravotnické služby (RAMC) ve Velké Británii.

Na přípravě se podílí několik institucí, které mají své specifické úkoly. Ve vojenskomedicínské oblasti mají rozhodující úlohy Královská vojenská lékařská kolej v Millbank v Londýně, Výcvikové středisko Královské vojenské zdravotnické služby a Vojenská výzkumná agentura ve Farnborough (DRA). Ve vojenské oblasti Královská vojenská akademie v Sandhurstu.

Hlavním zdrojem doplňování RAMC jsou vojenští stipendisté, kteří po absolvování 2. ročníku na civilní lékařské fakultě uzavírají smlouvu s armádou. Na jejím základě jsou jim placeny studijní náklady a náleží jim služné poručíků po dobu studia (cca 9000 liber šterlinků ročně). Po absolvování fakulty je smlouva zavazuje sloužit 6 let v armádě. Při nedodržení závazku musí zaplatit veškeré náklady.

Doplňkovým a spíše výjimečným zdrojem je získávání civilních lékařů až po absolvování lékařské fakulty, kteří mohou mít závazek jen na tři roky. Armáda jim však neposkytuje žádnou náhradu za civilní studium.

Vlastní příprava a kariéra vojenských lékařů po ukončení pregraduálního studia na civilní lékařské fakultě se skládá z několika etap:

Po vydání uniform a zdravotních prohlídek ve Výcvikovém středisku Královské zdravotnické služby absolvují lékaři v Královské vojenské akademii v Sandhurstu 4týdenní odborný kvalifikační kurs pro důstojníky, kde se učí velet, organizaci armády na nižších stupních a absolvují vševojskové předměty a výcvik důstojníka. Poté ve Výcvikovém středisku Královské vojenské zdravotnické služby absolvují 5týdenní kurs zaměřený na vlastní organizaci zdravotnické služby v míru a za války. Kurs též zahrnuje výcvik v ATLS (Advanced Trauma Life Support) a ACLS (Advanced Cardiac Life Support).

Další týden stráví ve Vojenské výzkumné agentuře ve Farnborough, kde probíhá výuka zaměřená na vliv různých podnebních pásem a rizikových vojenských činností na zdraví.

Posledních 6 týdnů absolvují na Královské vojenské lékařské koleji v Millbank v Londýně. Výuka se týká vojenských aspektů různých lékařských oborů s celkovým cílem vysvětlit rozdíly mezi civilní a vojenskou lékařskou praxí.

Po absolvování výše uvedeného výcviku a školení odcházejí v hodnosti kapitánů na dva roky k jednotkám jako útvaroví lékaři (Regimental Medical Officer - RMO). Po dvou letech služby na vojenských základnách ve Velké Británii i v zahraničí mají možnost vybrat si z nabízených specializací.

Specializační příprava probíhá převážně ve vojenských nemocnicích.

Za organizaci a provádění vybraných částí vojensko-odborné a specializační přípravy odpovídá velitel-děkan specializačního a postgraduálního studia Královské vojenské lékařské koleje v Millbank v Londýně - v současnosti generálmajor G. O. Cowan.

Královská vojenská lékařská kolej je v podřízenosti ministerstva obrany a zabezpečuje:

- kontrolu a řízení vojenských stipendistů na lékařských fakultách,
- specializační přípravu, postgraduální výuku a kursy všech vojenských lékařů a důstojníků zdravotnické služby,
- postgraduální výuku vojenských zdravotníků,
- výcvik laboratorních techniků,
- poskytování referenčních laboratorních služeb vojenským patologům po celém světě.

Z výkonných složek je nejdůležitější odborná divize, kde jsou skupiny:

- všeobecného lékařství
- preventivní medicíny
- entomologie
- vnitřního lékařství
- psychiatrie
- chirurgie
- patologie
- stomatochirurgie
- postgraduální výuky ošetřovatelek (ošetřovatelů)
- lékařské knihovny a informační služby pro potřeby celé armády.

Tyto skupiny zabezpečují výuku a ve svých oblastech koordinují, organizují a provádějí výzkum. Nejrozsáhlejší je patologická skupina, která zahrnuje:

Ústřední referenční laboratoř I se součástmi:

- vojenský histopatologický registr
- cytopatologie
- virologie
- imunologie
- parazitologie

Ústřední referenční laboratoř II se součástmi:

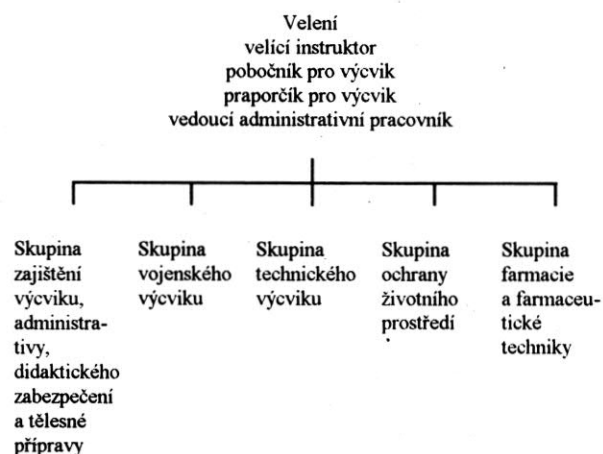
- vojenský hematologický registr
- klinická chemie
- mykologie
- prenatální hromadné vyšetřování
- neonatální hromadné vyšetřování
- elektronová mikroskopie

Ústřední referenční laboratoř III se součástmi:

- středisko řízení kvality pro všechny laboratoře
- středisko pro toxikomanie a zneužívání léků
- středisko pro soudní lékařství

Frekvenci jsou ubytováni a zabezpečováni v místě. Protože se jedná o velmi hezké stylové zařízení, poskytuje kolej zázemí i pro velké odborné akce zdravotnické služby a pro společenské záležitosti.

Zatímco předchozí instituce je zaměřená spíše teoreticky, praktický polní výcvik zabezpečuje Výcvikové středisko Královské vojenské zdravotnické služby (viz následující organizační schéma).

Z názvů skupin vyplývá jejich zaměření. Některé skupiny, jako například skupina životního prostředí, mají i mobilní složky, které mohou provádět výcvik v zámoří a monitorovat stav v polních podmínkách, včetně hygienické situace.

Středisko poskytuje vojenskoodborný a odborný výcvik lékařům, zdravotníkům, sestrám, zdravotnickým instruktorům a pomocným sběračům raněných. Pořádanými kursy též prochází vybraní důstojníci-nelékaři.

Základní kursy jsou:

- 1) Postgraduální kurs vojenských lékařů-důstojníků (PGMO). Je to vstupní kurs vojenských lékařů, jehož náplň byla již popsána výše.
- 2) Kurs vojenských studií (MSC) - 3týdenní kurs pro důstojníky v činné službě v hodnosti majora, kteří byli vybráni k povýšení na podplukovníky. Jeho cílem je rozšířit vojenské vzdělání těchto důstojníků. Kurs zahrnuje problematiku organizace a úkolů armády, zdravotnické služby a úvod do problematiky organizace práce zdravotnického personálu.
- 3) Povýšovací kursy důstojníků zdravotnického zabezpečení-nelékařů. Jedná se o 4týdenní kurs pro důstojníky zdravotnického zabezpečení. Jeho účastníci se rekrutují ze 2 skupin, a to z uchazečů, kteří byli vybráni k povýšení do důstojnických hodností a jsou příslušníky RAMC, jako např. zdravotníci u jednotek, laboratorní technici, ekologové na důstojnických funkcích. Druhou skupinou jsou důstojníci, kteří byli svými sbory vybráni do RAMC. Kurs je široce zaměřen na speciální problematiku zdravotnické služby, ale zahrnuje rovněž všeobecné vojenskou problematiku.
- 4) Kurs mladších důstojníků teritoriální armády. Kurs je 15denní, navštěvovaný důstojníky zdravotnické služby sloužícími v teritoriální armádě (TA) a probíhá během prvních 18 měsíců služby. Základní důstojnický výcvik je prováděn v jednotkách TA a kurs je zaměřen na problematiku zdravotnické služby TA.
- 5) Kurs vyšších důstojníků teritoriální armády. Kurs je vyžadován u důstojníků TA pro povýšení na podplukovníka.
- 6) Výcvikové kursy k povýšení nižších zdravotnických pracovníků:
 - a) Vojenský kvalifikační kurs pro nižší hodnosti, který kvalifikuje vojáky sloužící ve zdravotnické službě pro povýšení na poddůstojníka.
 - b) Vojenský kvalifikační kurs pro vyšší hodnosti, který kvalifikuje vojáky sloužící ve zdravotnické službě pro povýšení na praporčíka.
 - c) Vojenský kvalifikační kurs TA. Jedná se o 15denní kurs pro poddůstojníky zdravotnické služby TA, aby se kvalifikovali na následné povýšení. Kurs navštěvují poddůstojníci.

Celý systém ve všech oblastech je zaměřen jak na zvládnutí teoretických znalostí, tak na jejich praktickou aplikaci v profesionální armádě. Ve výcvikovém středisku jsou například chováni cizopasnici a hlodavci pro nácvik jejich rozpoznávání, k dispozici je velká řada tréninkových modelů pro resuscitaci, intubaci, nácvik i. v. injekcí apod. Jsou zde stálá zdravotnická i nezdravotnická polní zařízení od WC a kuchyně po zdravotnický vlak. Ve všech fázích výcviku člověk vnímá profesionalitu a odpovědnost vyplývající z faktu, že se zde učí činnosti, za které bude cvičený v praxi odpovídat a které bude při nasazení také potřebovat.

Závěrem můžeme konstatovat, že se jedná o promyšlený systém, který v Armádě České republiky zabezpečuje po odborné stránce převážně Vojenská lékařská akademie Jana Evangelisty Purkyně v Hradci Králové, a že některé poznatky jsou již v současnosti

využívány při vzdělávání a výcviku příslušníků zdravotnické služby AČR.

Do redakce došlo 6. 12. 1994